3–4 m skersmens įvairios formos (artimos apskritimui ar kvadratui, kartais ovalios) degėsingos dėmės su pavieniais akmenimis ir gausiais degėsiais paviršiuje. Įvairiose vietose atrastos pailgos duobės ar įdubos, užneštos priesmėliu su degėsiais ir pelenais, matyt, tai taip pat apeiginių ugniaviečių pėdsakai. Plotuose 253, 268 269 tokia lenkta ilga duobė su pagilėjimais (plotis 0,6–1,3 m) formuoja beveik uždarą apie 13x12 m skersmens apskritimą. Apskritimo įdubose ypač gausu degėsių (galbūt ši duobė anksčiau supo pilkapį?). Labai savitas kapas tyrinėtas pačiame P krašte (kapas 1446). Tyrinėjant paviršiuje ėmė ryškėti ovalo formos degėsinga dėmė, o giliau po ja – iš nedidelių akmenų taisyklingai ir kruopščiai sudėtas grindinys (iš beveik vienodo dydžio perdegusių suskaldytų akmenų). Virš grindinio buvusi ugniavietė. Po grindiniu įrengtas kapas – iškasus duobę kapo duobė išdeginta, po to duobė užpilta smėliu, viršuje tvarkingai sudėti suskeldėję akmenys, įdėta kaukolė ir sagtis, tada sudėta akmenų grindinio kita (P) dalis (tokia seka rekonstruojama iš sluoksnių stratigrafijos). Duobėje griaučių nebuvo, nesimatė ir kapo ardymo pėdsakų.

Didžioji dalis tyrimų medžiagos papildo, tačiau iš esmės nekeičia pagal ankstesnių tyrimų metu sukauptą medžiagą darytų apibendrinimų.

MARVELĖ CEMETERY

An excavation of the Marvelė cemetery in Kaunas was conducted in 2006. Among the prevailing inhumations (120) dating to C_{1b}–C_3 (the 3rd–4th century) (Fig. 1.), there were 17 cremations dating to the 5th–6th century. The cremations contained large quantities of cremated bones while the skeletons in the inhumations were in very bad condition. The inhumations and cremations contained numerous grave goods: ornaments (brooches, neck rings, bracelets, glass and amber bead necklaces, pins, sometimes a diadem, and pendants) and iron weapons (axes, spearheads, knifes, a single-edged sword, and a shield boss). The fire sites on the surface are characteristic of a very impressive graveside ritual.

VIEŠVILĖS KAPINYNAS III IR NEĮTVIRTINTA SENOVĖS GYVENVIETĖ

Ugnius BUDVYDAS

TIM toliau tęsė 2004 m. pradėtus Viešvilės kapinyno III bei neįtvirtintos senovės gyvenvietės (Jurbarko r., Viešvilės sen.) archeologinius tyrinėjimus. Tyrimus finansavo KPD bei TIM.

Iš viso ištirtas 174 m² dydžio plotas (Viešvilės kapinyne III – 74 m², gyvenvietėje – 100 m²). Archeologinių tyrinėjimų tikslas – ištirti dirvožemio erozijos ardomą Viešvilės kapinyną III bei patikslinti neįtvirtintos gyvenvietės chronologiją ir teritoriją.

Viešvilės kapinynas III. Ištirtos dvi perkasos (perkasos 2 ir 3). Rasta 10 spėjamų degintinių bei 5 griautiniai vaikų kapai (7–21). Degintiniai kapai (7, 11–13, 16–20) aptikti negiliai, 25–50 cm gylyje. Duobės nedidelės, ne-

taisyklingo apskritimo formos, užpildytos degėsinga žeme. Kapuose aptikta tik pavienių degintinių kaulų, o kai kur jų visai nerasta. Įkapės negausios, dažniausiai – tai smulkūs apsilydę metalo gabaliukai.

Vaikų griautinių kapų duobės ovalo formos. Sprendžiant pagal įkapių padėtį kapuose mirusieji laidoti Š, ŠV kryptimis. Karstų liekanų nepastebėta. Mirusieji laidoti su negausiomis įkapėmis. Dažniausiai į kapus dėti nedideli lipdyti puodeliai. Dvejuose kapuose (14 ir 15) šalia puodelių rastos juostinių apyrankių bei pasaginės segės fragmentai. Tik viename kape (8) mirusysis buvo palaidotas su vytine antkakle, vario lydinio smeigtuku, lipdytu puodeliu bei dviem juostinėmis apyrankėmis. Pastarosios pagamintos iš perlaužtos suaugusiojo apyrankės.

Kapuose bei atsitiktinai aptikti radiniai leidžia teigti, jog mirusieji kapinyne laidoti IX–XI a.

Viešvilės neįtvirtinta senovės gyvenvietė. Gyvenvietė aptikta apie 300 m į PR nuo Viešvilės kapinyno I, šalia miestelio valymo įrenginių. Iš R ir P ją supa Viešvilės (Nemunėlio) upė.

Gyvenvietės kultūrinis sluoksnis ilgą laiką buvo ariamas, didesnėje jos dalyje ir dabar yra miestelėnų daržai. 2006 m. gyvenvietės teritorijoje ištirta viena 15x4 m dydžio perkasa (60 m^2), vėliau atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai, kuriais siekta apibrėžti gyvenvietės užimamą teritoriją.

Perkasoje gyvenvietės kultūrinis sluoksnis atsidengė 10–15 cm gylyje po velėna. Kultūrinio sluoksnio storis visame plote siekė 40–50 cm, tai juoda maišyta žemė su angliukais. Sluoksnyje rasta daugiau nei 200 lipdytos keramikos fragmentų, 2 moliniai verpstukai bei vario lydinio smeigtukas spiraline galvute. Radiniai nesudarė aiškių koncentracijų, aptikti įvairiame gylyje. Pasiekus įžemį – geltoną smėlį, įvairiose perkasos vietose fiksuota 12 stulpaviečių bei 5 duobės. Pastarosiose gausiai rasta degėsių, perdegusių akmenų bei pavienių lipdytų puodų šukių. Duobių paskirties nustatyti nepavyko. Dalis jų neabejotinai vėlyvos, nes jose aptikta keletas molio plytų ir žiestų puodų šukių. Pagal aptiktus radinius Viešvilės neįtvirtinta gyvenvietė datuojama I tūkst. pabaiga.

Archeologinių tyrimų metu gyvenvietės aplinkoje ištirta 10 šurfų. Nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis su lipdytų puodų šukėmis aptiktas tik į V nuo tirtos perkasos. Kairiajame Viešvilės upės krante gyvenvietės pėdsakų nefiksuota. Tad tyrimų metu paaiškėjo, jog gyvenvietė buvo įsikūrusi pailgoje kalvelėje dešiniajame upės krante ir užėmė apie 1,5–2 ha plotą. Šią teritoriją būtina įtraukti į NKVR.

VIEŠVILĖ CEMETERY III AND THE OLD UNFORTIFIED SETTLEMENT

TIM continued its excavation, begun in 2004, of Viešvilė cemetery III and the old unfortified settlement (Jurbarkas Dist.). A total area of 174 m^2 was excavated. 2 trenches, which contained 10 presumed cremations and 5 child (7–21) inhumations, which date to the 9th – 11th centuries, were excavated in Viešvilė cemetery III.

In 2006 one 15x4 m trench (60 m^2) was excavated in the territory of the old settlement and later a field evaluation was made in its vicinity. During the excavation a 40–50 cm thick cultural layer, which contained 200 sherds of hand built pottery, 2 clay spindles, and a copper alloy pin with a spiral head, was located. The settlement dates to the late 1st millennium.